

Коротко про галузь | Україна | продукти харчування, безалкогольні напої

04.03.2020 р.

Коротко про галузь: повільне зростання харчової промисловості України

Зростання експорту агропродукції та збільшення споживання на внутрішньому ринку поки що не сприяють розвитку галузі / Фабіан Немітц

Київ (GTAI) – Попри рекордний урожай і зростання споживання на внутрішньому ринку харчова промисловість України не змогла підвищити обсяги виробництва за результатами 2019 р. Великий простір для маневру залишається у сфері переробки агропродукції.

Загальні тенденції розвитку ринку

У довгостроковій перспективі харчова промисловість має великий потенціал

Завдяки колосальним ресурсам аграрного сектору, великому внутрішньому ринку з 40 мільйонами споживачів і зростанню попиту на продовольство у світі харчова промисловість і сектор випуску безалкогольних напоїв мають дуже добрі шанси розвитку в довгостроковій перспективі. Втім, наразі галузь переживає скрутні часи. Попри два рекордні врожаї у 2018 і 2019 роках за одинадцять місяців 2019 р. вона підвищила реальні показники лише на 0,5 відсотки.

Негативним чинником для вітчизняних фірм виступає зміцнення національної валюти гривні (грн), вартість якої по відношенню до євро та долару США протягом 2019 р. зросла більше ніж на 15 відсотків. Водночас її удорожчання грає на руку імпортерам.

Реальна динаміка виробництва продовольства, безалкогольних напоїв і тютюнової продукції (у відсотках)					
2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Січень-листопад 2019 р.
2,5	-10,7	4,4	2,9	-1,5	0,5
Джерело: Державна служба статистики України (Держстат)					

Зростання реальних доходів сприяє розвитку роздрібної торгівлі продовольством

Обороти роздрібної торгівлі продовольством зросли за три перших квартали 2019 р. на 6,5 відсотків і склали 9,25 мільярдів доларів США. Купівельна спроможність і тренди здорового харчування сприяють збільшенню попиту на якісні або нові продукти. У довгостроковій перспективі країна має великий потенціал, пов'язаний із необхідністю надолужити відставання, оскільки рівень споживання багатьох продуктів харчової та харчосмакової промисловості на душу населення в Україні значно нижчий за рівень Західної Європи. Водночас стримуючим фактором такого розвитку є зменшення кількості населення в країні.

КОРОТКО ПРО ГАЛУЗЬ: ПОВІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Розвиток обороту обраних груп товарів у роздрібній торгівлі (млрд доларів США); відмінність у відсотках)		
Продукти	Січень-вересень 2019 р. 1)	Відмінність 2)
Продукти харчування, у т. ч.	9,25	6,5
- М'ясо	0,44	-8,3
- М'ясні товари	0,66	28,4
- Риба	0,40	12,6
- Молоко, молочні продукти	1,05	3,1
- Хлібобулочні вироби	0,77	9,6
- Кондитерські вироби	0,72	15,5
- Алкогольні напої	1,47	4,4
- Мінеральна вода, соки, безалкогольні напої	0,55	9,8
- Гомогенізовані та дієтичні продукти харчування (у т. ч. дитяче харчування)	0,15	40,4
1) Середній курс валют НБУ, січень-вересень 2019 р.: 1 долар США = 26,37 грн; 2) реальна відмінність за період січень-вересень 2019 р. у порівнянні з періодом січень-вересень 2018 р.		
Джерела: Держстат; розрахунки Germany Trade & Invest		

Молочна промисловість має підвищити якість продукції

Оборот роздрібною торгівлю молоком та молочними продуктами за три перших квартали 2019 р. реально зріс на 3,1 відсотки. Поголів'я молочних корів в Україні протягом минулих десятиліть істотно зменшилося. Наразі спад триває, особливо в невеликих господарствах. Виробництво молока по країні у 2019 р. за попередніми підрахунками Співки молочних підприємств України (<http://www.molsouz.org.ua>). впало до 9,7 мільйонів тонн. Ще в 2018 р. воно становило 10,1 мільйонів тонн.

Представники молочної промисловості України скаржаться на дефіцит якісного молока вітчизняного виробництва, збільшення імпорту та нерівні умови конкуренції в порівнянні з виробниками Європейського Союзу (ЄС), які отримують субсидії. Суворі приписи щодо якості молока примушують виробників робити інвестиції.

Суттєве зростання експорту м'яса птиці

Якщо обороти роздрібною торгівлю м'ясом за перші три квартали 2019 р. зменшилися на 8,3 відсотки, то споживання м'ясопродуктів зросло на 28,4 відсотки. Аналітики агентства з вивчення ринку Pro-Consulting прогнозують подальше зростання попиту на ковбасні вироби, особливо у середньому та вищому ціновому сегменті.

В Україні існує конкурентоспроможна птахопереробна промисловість. Згідно з попередніми даними, експорт м'яса у 2019 р. зріс на 19 відсотків і склав 472 000 тонн. З них 410 000 тонн припало на курятину. Наразі Україна веде переговори з Китаєм про налагодження експорту м'яса птиці. ЄС підвищив для України квоти постачання м'яса птиці. Триває зменшення поголів'я свиней і великої рогатої худоби.

Виробники кондитерських виробів інвестують

В Україні зменшується споживання цукру. Агентство Pro-Consulting пояснює це більшою увагою населення до власного здоров'я та тим, що люди стали консервувати менше фруктів. Вирощування цукрового буряку та виробництво цукру вже декілька років зменшуються. За даними Національної асоціації цукровиків України, у маркетинговому періоді 2019-2020 рр. виробництво впало на 19 відсотків і склало 1,48 мільйонів тонн. Кількість працюючих цукрових заводів за минулий сезон зменшилася на дев'ять одиниць і склала 33 виробництва.

КОРОТКО ПРО ГАЛУЗЬ: ПОВІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Водночас збільшуються виробництво та збут кондитерських виробів. Корпорація «Рошен» (<http://www.roshen.com>) у 2019 р. запустила в Борисполі новий завод із випуску хлібобулочних кондитерських виробів тривалого зберігання. Компанія «Конті» (<http://www.konti.com>) планує будівництво нової фабрики в Каневі (Черкаська область).

Зростають інвестиції в харчову промисловість

Інвестиції в харчову, харчосмакову промисловість і сектор безалкогольних напоїв зростають. За даними Держстату, протягом перших трьох кварталів 2019 р. капіталовкладення в перерахунку досягнули 778,2 мільйони доларів США. У номінальному вигляді це на 42,8 відсотків більше за аналогічний період попереднього року. Проте в цілому інвестиційна діяльність все ще залишається вкрай млявою. Переробка продуктів харчування розвинена слабо. Збільшенню інвестицій заважають поганий інвестиційний клімат і високі фінансові видатки. Втім, уряд проводить реформи. Крім цього, зменшення рівня інфляції дозволяє й надалі зменшувати облікову ставку.

Міжнародні донори серйозно сприяють збільшенню інвестицій. Нові можливості відкриває запущена наприкінці 2019 р. програма Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) із покращення ланцюгів створення доданої вартості в сільськогосподарському виробництві, на реалізацію якої передбачено надання 400 мільйонів євро.

Імпульси для інвестицій у створення більшої додаткової вартості в довгостроковій перспективі мають надійти завдяки лібералізації ринку земель сільськогосподарського призначення. Уряд має намір скасувати мораторій на продаж землі до 1 жовтня 2020 р. Позитивний вплив на здійснення інвестицій матиме, напевне, і розширення фінансових можливостей за рахунок отримання позик під заставу землі, що стимулюватиме довгострокові економічні проекти. Водночас у короткостроковій перспективі інвестиції можуть скоротитися, позаяк гроші вкладатимуться в купівлю землі. Іноземцям доступ на ринок землі до проведення в майбутньому відповідного референдуму буде закритий. Те ж саме стосується і великих аграрних холдингів українських компаній із котируванням на іноземних біржах на кшталт таких, як «Кернел» (рослинна олія), МХП (м'ясо птиці) і «Астарта» (цукор).

Вибрані проекти харчової промисловості України			
Назва проекту	Сума інвестицій (млн доларів США)	Стан проекту	Примітки/Контактна особа
Компанія МХП: розбудова птахофабрики у Вінниці (2-й етап, 4-та лінія)	200 - 220	Запланована реалізація: 2021 – 2023 рр.	http:// www.mhp.com.ua
Компанія «Кернел»: будівництво заводу з виробництва рослинної олії (потужність: 1 млн т/рік) у Хмельницькій області	180	У процесі реалізації; завершення за планом: до липня 2021 р.	https://www.kernel.ua
Будівництво заводу з переробки кукурудзи в індустріальному парку «Чортків-Захід» (Тернопільська область)	200 (1-й етап)	Оголошення проекту в листопаді 2019 р.	Китайські інвестори; виробництво фруктози, лізину та глютамінової кислоти
Компанія «Дніпровська»: модернізація обладнання для забою тварин	33,8 млн євро	У процесі реалізації	http://dneprovsky.com ; Контактна особа: Анна Сарнатська, E-Mail: office@ofc-pkd.com.ua ; підтримка Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)
Джерело: повідомлення ЗМІ			

Структура вітчизняної галузі

Харчова промисловість – найважливіший сектор української економіки

КОРОТКО ПРО ГАЛУЗЬ: ПОВІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Харчова промисловість, сектор безалкогольних напоїв і тютюнова промисловість є найважливішими галузями української промисловості. У 2018 р. їхня частка в загальному промисловому виробництві склала 19,4 відсотки, а в переробній галузі – 31,3 відсотки.

Сільське господарство та харчова промисловість є лідерами в забезпеченні країни іноземною валютою. За перші десять місяців 2019 р. номінальний експорт продовольства зріс на 22,1 відсотки і склав 17,9 мільярдів доларів США. Це становило 43 відсотки всього експорту товарів України.

Проте основна частина експорту аграрної продукції припадає на сировину та продукти з незначною додатковою вартістю – зернові, насіння олійних культур і рослинну олію. Причиною суттєвого збільшення експорту в 2019 р. стало передусім зростання експорту зернових (+39,3 відсотки, збільшення до 7,8 мільярдів доларів США) після рекордних урожаїв 2018 та 2019 рр. Водночас експорт переробленої харчової продукції зазнав спаду (товарні групи 16 – 22 за Гармонізованою системою опису та кодування товарів; -6,7 відсотків, зменшення до 1,1 мільярда доларів США). Спостерігається позитивний розвиток експорту нішевої продукції на кшталт ягід, равликів або горіхів.

Для харчової промисловості України зростає значення ЄС як ринку збуту. У період із листопада 2018 р. до жовтня 2019 р. Україна була третьою за значенням країною – постачальником продуктів сільського господарства до ЄС після США та Бразилії. За цей період поставки зросли на 40,6 відсотків і склали майже 7,3 мільярди євро.

Тим не менше українські підприємства скаржаться на обмеження квот і складнощі з виведенням на ринок ЄС перероблених продуктів харчування. Підтримку в освоєнні ринку Євросоюзу надає Федеральне міністерство харчової промисловості та сільського господарства в рамках проекту «Agritrade Ukraine» (<http://www.agitrade-ukraine.com>).

Українські виробники продовольства розширюють виробництво в ЄС

Основними напрямками харчової промисловості України є птахівництво та виробництво рослинної олії. Обидві галузі є дуже експортоорієнтованими. На них припадає і основна частка інвестицій. Деякі компанії інвестують у розміщення виробничих майданчиків або в купівлю існуючих фірм у ЄС. До них належать компанія МХП, виробник соків «Т.В. Fruit» і компанія з виробництва кормів для домашніх тварин «Кормотех». Метою цих заходів є забезпечення простішого виходу на ринок ЄС.

Багато українських фірм, як, наприклад, виробник маргарину «Олком» (<http://www.olkom.ua>), зацікавлені в довгостроковій співпраці з західними партнерами в рамках модернізації виробничих потужностей і освоєнні європейського ринку, а також інших ринків.

Виробництво вибраних продуктів харчування та безалкогольних напоїв в Україні (млрд доларів США; відмінність у відсотках)			
	2018 1) 2)	Січень-листопад 2019 1) 2)	Відмінність 3)
Виробництво продуктів харчування, безалкогольних напоїв і тютюну, у т. ч.	18,54	18,56	0,5
- Продукти харчування, у т. ч.	15,54	15,54	2,2
- М'ясо та м'ясопродукти	2,76	2,70	3,5
- Рослинна олія	4,88	4,67	13,9
- Молоко та молокопродукти	2,12	2,14	-3,2
- Хліб і хлібобулочні вироби	1,24	1,32	-5,9
- Цукор	0,56	0,43	-12,3
- Кондитерські вироби	0,78	0,77	14,5
- Напої різних видів	2,04	2,14	1,3

КОРОТКО ПРО ГАЛУЗЬ: ПОВІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

1) реалізоване виробництво; 2) Середній річний курс валют НБУ, січень-вересень 2018 р.: 1 долар США = 27,20 грн, січень-липень 2019 р.: 1 долар США = 26,05 грн; 3) реальна відмінність періоду січень-листопад 2019 р. в порівнянні з періодом січень-листопад 2018 р. на підставі індексу промислового виробництва
Джерела: Держстат; розрахунки Germany Trade & Invest

Рамкові умови

Митні служби України перебувають у процесі реформування та реструктуризації. У грудні 2019 р. розпочала роботу новостворена Державна митна служба України (<http://www.customs.gov.ua>). До цього часу за оформлення митних питань і здійснення імпорتنих операцій відповідала Державна фіскальна служба (<http://sfs.gov.ua>).

Продукти харчування повинні проходити обов'язкову санітарно-епідеміологічну експертизу. Відповідає за це Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (<http://www.consumer.gov.ua>). Тваринні та рослинні продукти підлягають ветеринарному та фітосанітарному контролю.

У зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію з ЄС уряд України зобов'язався ліквідувати технічні торговельні бар'єри та гармонізувати свої технічні норми і стандарти з нормами та стандартами ЄС.

Докладну інформацію про економічні та податкові законодавчі приписи можна знайти за посиланням <http://www.gtai.de/recht>, про правила імпорту, митні збори та нетарифні торговельні бар'єри – за посиланням <http://www.gtai.de/zoll>.

Контактні адреси		
Назва	Інтернет-адреса	Примітки
Germany Trade & Invest	http://www.gtai.de/ukraine	Інформація про зовнішню торгівлю для експортної економіки Німеччини
Німецько-Українська промислово-торгівельна палата (АНК Ukraine)	http://ukraine.ahk.de	Контактний центр для німецьких компаній
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	http://www.me.gov.ua	
Союз птахівників України	http://www.poultryukraine.com	Асоціація птахівників України
Асоціація виробників молока	http://avm-ua.org	Асоціація виробників молока
Асоціація Укроліяпром	http://www.ukroilprom.org.ua	Об'єднання підприємств з виробництва і переробці рослинних олій і жирів України
Асоціація Укркондпром	http://ukrkondprom.com.ua	Об'єднання виробників кондитерської, харчокопцентратної та крохмалопатокової галузей України
Укрцукор – Національна асоціація цукровиків України	http://www.ukrsugar.com	Об'єднання виробників цукру
Агроexpert	https://agroexpert.ua	Галузовий журнал
АгроPRO	https://agropro.club	Галузовий журнал
Аграрний тиждень	https://a7d.com.ua	Галузовий журнал

КОРОТКО ПРО ГАЛУЗЬ: ПОВІЛЬНЕ ЗРОСТАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

АгроФорум - 2020	https://www.iecexpo.com.ua/en/agroeng-2020.html	Міжнародна спеціалізована виставка сільського господарства та харчової промисловості (10-12 листопада 2020 р.)
Українсько-Німецький продовольчий форум	http://agritrade-ukraine.com	Дата проведення: орієнтовно – листопад 2020 р.
Latifundist	https://latifundist.com	Галузевий портал
АГРО Перспектива	http://www.agroperspectiva.com	Галузевий портал

Серія «Коротко про галузь» представляє аналіз ключових галузей німецької експортної економіки. Інші матеріали про харчову промисловість у різних країнах і про інші галузі розміщено за посиланням <http://www.gtai.de/branche-kompakt>.

Контактна особа з питань харчової промисловості: Беате Фьолль; E-Mail: beate.voell@gtai.de

Цей матеріал важливий для:

Україна

Продукти харчування, безалкогольні напої

Галузі

Контакт

Верена Зауренбах (Verena Saurenbach)

+49 228 24 993 283

[Ваше запитання до нас](#)

6 www.gtai.de

Усі права застережені. Передрук, у т. ч. частковий, лише за умови попереднього дозволу. Попри ретельну підготовку матеріалів видавець не несе відповідальності за зміст.

© 2020 Germany Trade & Invest

За підтримки Федерального міністерства економіки та енергетики, на підставі рішення Німецького Бундестагу.

